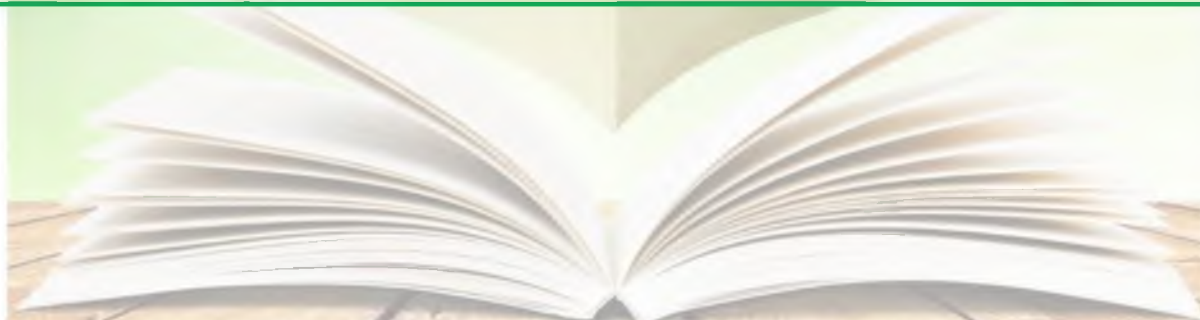

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
учасників міжнародної науково-
практичної конференції
«ЛІСОВА ТИПОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА
НАБЛИЖЕНОГО ДО ПРИРОДИ
ЛІСІВНИЦТВА»

присвячена 150-річчю з дня народження
проф. Є.В. Алексєєва
та заснування кафедри лісівництва
Навчально-наукового інституту лісового і
садово-паркового господарства

Київ, 9-12 жовтня 2019 року

ВІКОВА СТРУКТУРА ПРИРОДНИХ НАСАДЖЕНЬ СХІДНОГО ПОЛІССЯ УКРАЇНИ

*М. М. Білоус, кандидат сільськогосподарських наук
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

Ключові слова: природне поновлення, насадження, лісостан.

У лісівничій практиці утворення нового покоління лісу, залежно від долі участі людини, може бути природним, штучним та комбінованим, коли на одній площі поєднується природне і штучне створення лісових насаджень.

На різних категоріях площ нерідко відбувається заліснення території природним шляхом. Природні насадження характеризуються високою біологічною стійкістю до біотичних та абіотичних факторів, оскільки виживають найбільш пристосовані до навколишнього середовища рослини, а також вони не потребують значних капіталовкладень. Однак, при природному поновленні лісу важко передбачити майбутній склад деревостану, дерева в насадженні розміщені нерівномірно, спостерігається диференціація їх за розміром і віком [2, 4].

У регіоні серед природних насаджень переважають чисті березняки, соснові лісостани сформувались лише на територіях, поблизу яких немає березових насаджень. У соснових природних молодняках дерева мають вік від 4 до 15 років, є також дерева меншого та більшого віку, але їхня доля участі в деревостані незначна. Відповідно до шкали оцінки природного поновлення лісових насаджень за М.М. Горшеніним, встановлено, що на відстані до 150 м від стіни лісу основну частину самосіву складають дерева віком 8-15 років (57-77 %), дещо менша частка належить деревам віком 4-7 років (23-43 %)(рис. а) [1].

У природних березняках спостерігається більша диференціація за віком. Дерева віком 4-7 років складають від 33 до 75 %, дещо меншу частку (30-62 %) складають дерева віком 8-15 років. Присутність дерев останньої вікової групи відмічено до 250 м від стіни лісу. Кількість самосіву віком 2-3 роки, на відстані до 200 м від материнського насадження незначна, і становить 4-7 %, однак з віддаленістю його частка зростає, а кількість вікових груп в молодняках зменшується (рис. б) [3].

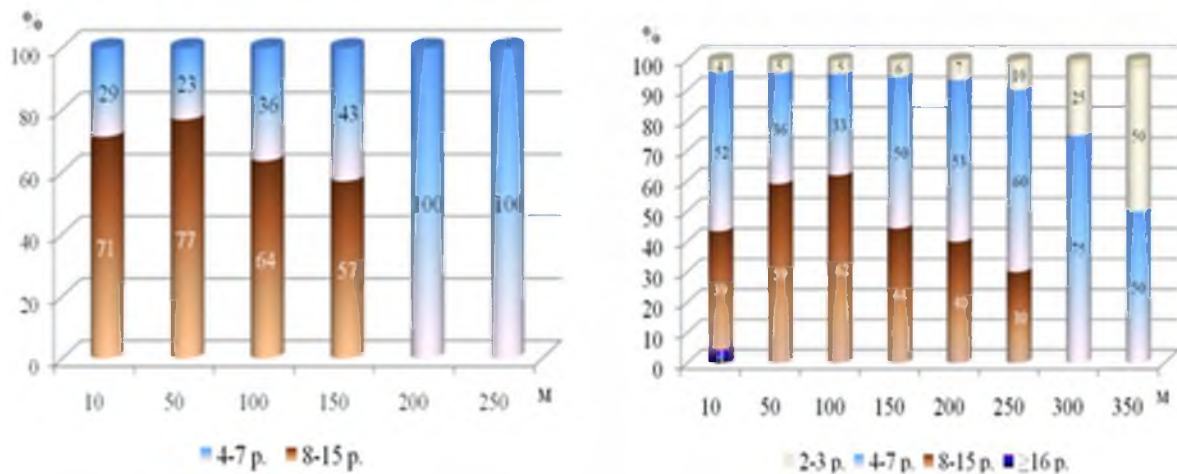

Рис. Диференціація соснових (а) і березових (б) природніх молодняків за віком

Дослідження свідчать, що у природних молодняках диференціація за віком, більш виражена біля стіни материнського насадження. Це пояснюється тим, що біля стіни лісу опадає більша кількість насіння деревних порід. Із віддаленістю від стіни лісу зростає амплітуда температурних коливань, зменшується вологість ґрунту і повітря [5].

На основі проведених досліджень встановлено, що різний вік дерев у природних молодняках підсилює внутрішньовидову конкуренцію, збільшує термін лісовирощування, зумовлює погане очищення стовбурів від гілок. Результатом чого є занижена продуктивність стовбурової деревини і менший вихід цінних сортиментів.

Список джерел літератури:

1. Білоус М. М. Білоус М. В. Видовий склад лісових культур на сільськогосподарських землях Східного Полісся. *Наукові доповіді НУБіП*. 2012. №7 (36). URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Nd/2012_7/12bmm.pdf.
2. Білоус М. М. Фучило Я. Д. Лісовирощування на сільськогосподарських землях Східного Полісся : [монографія]. К. : Аграр Медіа Груп, 2012. 158 с.
3. Білоус М. М., Кичилук О. В., Сендонін С. Є. Лісівничі особливості відтворення насаджень сосни звичайної в умовах Українського Полісся та Правобережного Лісостепу [монографія]. К. : ЦП «Компрінт», 2017. 409 с.
4. Ониськів М.І., Білоус М.М. Лісорослинні особливості земель, що тривалий час перебували у сільськогосподарському використанні та агротехнічні елементи їх заліснення. *Наукові доповіді НУБіП*. 2010. №147. С. 296-303.
5. Фучило Я.Д. Білоус М.М. Рябухін О.Ю. Використання природного поновлення сосни звичайної при залісненні староорних земель Східного Полісся. *Наукові доповіді НУБіП*. 2011. №164. т. 1. С. 215-221